

Nr 111

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa avtal med Göteborgs stad berörande Göteborgs universitet; given Stockholms slott den 23 mars 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ragnar Edenman

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att godkänna två preliminära avtal, vilka ingåtts mellan 1958 års statliga förhandlingskommission i Göteborg, å ena sidan, och delegerade för Göteborgs stad, å andra sidan. Genom de båda avtalen regleras det fortsatta samarbetet mellan staten och Göteborgs stad i fråga om dels de patologiska, dels de bakteriologisk-virologiska (mikrobiologiska) institutionerna och avdelningarna i Göteborg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 mars 1961.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *vissa avtal med Göteborgs stad berörande Göteborgs universitet* och anför därvid följande.

1. Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1958 tillkallades samma dag sakkunniga med uppdrag att på statens vägnar uppta förhandlingar med Göteborgs stad och andra vederbörande i vissa frågor rörande medicinsk undervisning m. m.

De sakkunniga — vilka antagit namnet »1958 års statliga förhandlingskommission i Göteborg»¹ — framlade med skrivelse den 19 januari 1960 bl. a. förslag till dels ett avtal angående fortsatt upplåtelse av Göteborgs stads sjukhus för medicinsk undervisning och forskning, dels en överenskommelse om tillämpningen i vissa delar av 1948 års avtal angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg m. m. Avtalet och överenskommelsen hade träffats mellan förhandlingskommissionen, å ena sidan, och av Göteborgs stad för ändamålet särskilt utsedda förhandlingsdelegerade (sjukhusdelegerade), å andra sidan.

Sedan riksdagen — på framställning av Kungl. Maj:t i propositionen 1960: 69 — bemyndigat Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förordats i propositionen, sluta avtal med Göteborgs stad angående fortsatt upplåtelse av stadens sjukhus för medicinsk undervisning och forskning samt träffa överenskommelse med staden om tillämpningen i vissa delar av 1948 års avtal angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg, m. m. (SU 97; Rskr 254), har Kungl. Maj:t den 27 maj 1960 för sin del godkänt nämnda avtal och överenskommelse.

¹ Bankinspektören K. E. Wulff, tillika ordförande, professorn B. E. Ingelmark och expeditionschefen A. V. L. Rydback.

Avtalet innehöll i huvudsak regler för statens och stadens samverkan med avseende på den kliniska undervisningen och forskningen vid stadens sjukhus. Några särbestämmelser om fördelningen av kostnaderna mellan parterna för verksamheten vid de patologisk-anatomiska och bakteriologiska institutionerna ingick inte i avtalet. I stället intogs i överenskommelsen en klausul av den innebörden, att den sedan 1948 gällande specialregleringen av samarbetet rörande patologi och bakteriologi m. m. skulle gälla jämväl under tiden den 1 juli 1960—den 30 juni 1961.

Såsom resultat av de fortsatta förhandlingar i ämnet, vilka kommissionen fört med sjukhusdelegerade, har kommissionen med skrivelse den 22 februari 1961 framlagt förslag till avtal i följande hänseenden, nämligen om

- 1) lokaler för den patologiska institutionen vid universitetet i Göteborg och den patologiska avdelningen vid Göteborgs stads laboratorium, m. m.
- 2) lokaler för de bakteriologiska institutionerna m. m. vid universitetet i Göteborg samt de bakteriologiska och virologiska avdelningarna vid Göteborgs stads laboratorium, m. m.

Kommissionen har därvid meddelat, att den i vissa hithörande frågor samrått med utrustningskommittén för Göteborgs universitet och nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande.

Över avtalsförslagen har utlåtanden avgivits av statskontoret samt kanslern för rikets universitet, som överlämnat yttranden från medicinska fakulteten och rektorsämbetet vid universitetet i Göteborg.

De samarbetsfrågor det här gäller regleras i två skilda avtal, vilka emellertid gjorts formellt lika i största möjliga utsträckning. I det följande behandlas därför de båda avtalsförslagen jämte däröver avgivna utlåtanden i ett sammanhang.

2. Bakgrunden till förhandlingskommissionens förslag

I 1948 års avtal angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg (se prop. 1948: 221, s. 52—62) har med avseende på den prekliniska undervisningen intagits särskilda bestämmelser beträffande statens bidrag till byggnadskostnaderna för samt utrustning och drift av de patologisk-anatomiska och bakteriologiska institutionerna (p. 3, 9, 10, 16, 17, 21 och 22) av i huvudsak följande innebörd.

Byggnadsbidrag m. m. Ett byggnadskomplex, inrymmande bl. a. patologisk-anatomisk respektive bakteriologisk institution m. m. (östra institutionsbyggnaden) uppföres genom stadens försorg. Institutionerna och övriga i byggnaden ingående utrymmen är avsedda dels för stadens behov och dels för den medicinska undervisningen och forskningen. — Till kostnaderna för byggnadskomplexet, som bestrids av staden, lämnar staten bidrag med 50 procent, beräknat på de verkliga kostnaderna. — Staden ställer till förfogande allt patologiskt-anatomiskt och bakteriologiskt material, som

staden förfogar över och som erfordras för undervisning — preklinisk såväl som klinisk — och forskning i dessa ämnen.

U t r u s t n i n g s b i d r a g. Staten ombesörjer och bekostar utrustningen av den patologisk-anatomiska institutionen, inberäknat därtill hörande kapell och föreläsningssal, utom vad gäller utrustningen av utrymmen, som staden disponerar för sin undersökningsverksamhet. — Staden svarar däremot för utrustningen av den bakteriologiska institutionen, utom vad gäller utrymmen för undervisning och forskning, vilkas utrustning bekostas av staten.

D r i f t b i d r a g. Staten tillsätter, avlönar och pensionerar den personal vid de båda här avsedda institutionerna, som är föranledd av undervisning och forskning. — Staden tillsätter, avlönar och pensionerar den personal vid patologisk-anatomiska institutionen, som erfordras för undersökning av sådant patologiskt-anatomiskt material, som ej behövs för undervisning och forskning samt den personal vid bakteriologiska institutionen, som inte erfordras för undervisning och forskning. — Kostnaderna för underhåll av bägge institutionerna bestrides av staden. — Staten svarar för kostnaderna för värme, vatten, gas och elektrisk energi vid den patologisk-anatomiska institutionen, medan staden svarar för motsvarande kostnader vid den bakteriologiska institutionen. — Övriga driftkostnader vid den patologisk-anatomiska institutionen bestrides av staten i den mån de avser undervisning och forskning och av staden i den mån de gäller stadens undersökningsverksamhet. — Vid bakteriologiska institutionen bestrides de övriga av driften föranledda kostnaderna av staden med undantag av kostnader, som föranledes av undervisning och forskning och avser materiel, försöksdjur, instrument, apparater och därmed jämförligt. Sistnämnda kostnader bestrides av staten.

I fråga om lokaler för *bakteriologi* ändrades 1948 års avtal, i vad det avsåg ett för patologisk-anatomiska och bakteriologiska institutioner gemensamt byggnadskomplex (avtalet p. 3), genom en av Kungl. Maj:t den 21 december 1956 och av Göteborgs stadsfullmäktige den 25 oktober samma år godkänd överenskommelse rörande uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg (Prop. 1956: 94, s. 41—45; SU 129; Rskr 286). Enligt överenskommelsen skulle genom stadens försorg uppföras ett byggnadskomplex utanför Sahlgrenska sjukhusets område — cirka 150 meter från den nya institutionsbyggnaden för patologi — inrymmande de s. k. mikrobiologiska institutionerna, d. v. s. förutom institutioner för allmän och klinisk bakteriologi jämväl stadens bakteriologiska och virologiska laboratorier samt BCG-laboratorium. Staden skulle bestrida de till sammanlagt 15 miljoner kronor beräknade kostnaderna för uppförande av institutionsbyggnaden, men staten skulle lämna bidrag därtill med hälften av de verkliga kostnaderna. — I fortsättningen begagnas, liksom i kommissionens skrivelse, uttrycket mikrobiologikomplexet.

Vid Göteborgs stads uppsägning den 29 juni 1957 av 1948 års avtal gjordes inte något undantag för de bestämmelser, som rörde patologi och bakteriologi. Då uppsägningstiden enligt avtalet var två år, skulle detsamma ha upphört att gälla den 29 juni 1959. Till följd av ett av 1959 års riksdag

godkänt interimistiskt avtal av den 13 november 1958 ägde emellertid 1948 års avtal och därtill hörande kompletterings- och ändringsavtal giltighet till och med den 30 juni 1960.

I samband med förhandlingarna om nytt avtal om den medicinska undervisningen i Göteborg yrkade stadens delegerade ändring och komplettering av de bestämmelser, som gällde för reglering av statens och stadens samarbete rörande patologi och bakteriologi. Då förut nämnda avtal om fortsatt upplåtelse av Göteborgs stads sjukhus för medicinsk undervisning och forskning ingicks, hade emellertid vissa utredningar rörande dessa frågor ännu inte slutförts. I avvaktan på ytterligare förhandlingar i frågan enades parterna om att i punkt 5 av den förut berörda överenskommelsen om tillämpningen i vissa delar av 1948 års avtal infoga en bestämmelse av följande lydelse.

»Vad i 1948 års avtal stadgas i avseende å de patologisk-anatomiska och bakteriologiska institutionerna skall — med beaktande av den av kontrahenterna den 21 december respektive den 25 oktober 1956 godkända överenskommelsen rörande statens bidrag till uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg — äga tillämpning även under tiden den 1 juli 1960 — den 30 juni 1961».

Stadens verkliga kostnader för den redan år 1952 färdigställda patologiska institutionen har i enlighet med bestämmelserna i 1948 års avtal fördelats lika mellan staden och staten. Till följd av 1956 års överenskommelse rörande statens bidrag till uppförande av mikrobiologikomplexet kommer staten även att bidra med hälften av stadens verkliga kostnader för uppförande av detta byggnadskomplex, som kommer att tas i bruk under våren 1961. Därjämte svarar staten ensam för de kostnader, som föranledes av den år 1957 beslutade tillbyggnaden för lokaler avseende en avdelning för klinisk odontologisk bakteriologi (se prop. 1957:104, s. 55—56). De nu slutförda avtalsförhandlingarna har ej avsett någon ändring av de bestämmelser, som reglerar fördelningen mellan staten och staden av kostnaderna för uppförande av berörda institutionsbyggnader.

3. Förhandlingskommissionens utredning och förslag

Kommissionen erinrar först om att de enligt 1948 års avtal för fördelning mellan staten och staden av utrustnings- och driftkostnaderna för verksamheten vid de patologisk-anatomiska och bakteriologiska institutionerna vid Sahlgrenska sjukhuset gällande reglerna — vilka bygger på den förutsättningen, att utrymmena i den för ämnena patologi och bakteriologi m. m. ursprungligen planerade gemensamma byggnaden fördelas lika på de bägge verksamhetsgrenarna och är till lika stor nytta för staten som för staden — av praktiska skäl utformats så, att staten tar ett mer omfattande administrativt och ekonomiskt ansvar för patologidelen än staden,

vilket kvittas med att staden påtar sig motsvarande huvudansvar för bakteriologidelen. Kommissionen erinrar vidare om att för bakteriologi m. m. dels först anordnats provisoriska lokaler i den för patologi avsedda byggnadskroppen, som omfattar totalt cirka 5 700 m² nettogolvyta, dels uppförts ett fristående mikrobiologikomplex utanför Sahlgrenska sjukhusets område med en yta av cirka 15 500 m². Därefter meddelar kommissionen, att det — med hänsyn till den stora skillnaden i byggnadskomplexens storlek — från stadens sida hävdats, att förutsättningar för en fortsatt fördelning av utrustnings- och driftkostnaderna efter principerna i 1948 års avtal ej längre föreligger. På grund härav och med beaktande av att nyssnämnda principer visat sig så svåra att praktiskt tillämpa, att vissa avsteg från dem måst göras under årens lopp, har kommissionen inte funnit anledning att motsätta sig en omreglering av utrustnings- och driftkostnadsfrågorna.

Kommissionen pekar vidare på några omständigheter, som bidragit till att samarbetet rörande patologi och bakteriologi m. m. inte kunnat regleras i enlighet med principerna i 1959 års avtal om fortsatt upplåtelse av Göteborgs stads sjukhus för medicinsk undervisning och forskning, och anför härom huvudsakligen följande.

De rutinlaboratorier som inrymmes i respektive institutionsbyggnader lyder ej under Sahlgrenska sjukhuset utan under en speciell förvaltning, benämnd Göteborgs stads laboratorium, som betjänar hela sjukvårdsorganisationen i staden och i vissa avseenden hela Västsverige. De statliga institutionerna behöver förfoganderätt till allt patologiskt, bakteriologiskt och virologiskt material, som staden själv disponerar över. I praktiken utnyttjar staten emellertid — särskilt beträffande bakteriologi — endast en mindre del av hela det tillgängliga materialet. En tillämpning av det tioprocentiga driftbidraget i 1959 års avtal skulle därför medföra oproportionerligt höga kostnader för staten. Då dessutom huvuddelen av här ifrågasvarande verksamhetsgrenar markant skiljer sig från den kliniska verksamhet, som reglerats i 1959 års avtal, har parterna föredragit att för dem träffa separata avtal med anknytning till den nuvarande specialregleringen i 1948 års avtal m. m., vilken utgjort grunden för såväl patologibygnadens som mikrobiologikomplexets uppförande och utrustning.

Såsom riktpunkt för de nu framlagda avtalen har kommissionen uppställt, att patologibygnaden och mikrobiologikomplexet skall behandlas var för sig och att vardera kontrahenten helt skall svara för de kostnader, som faller på av vederbörande i respektive byggnader bedriven verksamhet. Avtalen bygger väsentligen på en av kommissionen verkställd kartläggning av lokalernas användning för statliga, kommunala och gemensamma ändamål.

I det följande återges först det förslag till avtal, som avser lokaler för patologi, och därefter det, som avser lokaler för bakteriologi m. m. Därvid markeras de paragrafer i sistnämnda avtal, vilka är av exakt samma lydelse

som motsvarande paragrafer i avtalet om lokaler i patologi, endast med respektive siffror. Till ytterligare belysning av de två avtalens innebörd redovisas vidare en av kommissionen uppgjord sammanställning rörande fördelningen mellan staten och staden av nettogolvytorna inom byggnaderna för de patologiska och bakteriologisk-virologiska (mikrobiologiska) institutionerna och avdelningarna efter de i avtalen angivna procenttalen i fråga om utrustnings- och driftbidrag. Därefter redovisas kommissionens kommentarer i övrigt till de båda avtalen och de därmed sammanhängande kostnaderna.

Kommissionens *villkorliga avtal* om lokaler för *patologi* har följande lydelse.

»Under förbehåll av å ena sidan Kungl. Maj:ts och å andra sidan Göteborgs stadsfullmäktiges godkännande har 1958 års statliga förhandlingskommission i Göteborg och för Göteborgs stad särskilt utsedda förhandlingsdelegerade träffat följande avtal.

Avtal

mellan Kungl. Maj:t och kronan, nedan kallad staten, och Göteborgs stad, nedan kallad staden, om lokaler för den patologiska institutionen vid universitetet i Göteborg, nedan benämnd institutionen, och för den patologiska avdelningen vid Göteborgs stads laboratorium, nedan benämnd laboratorieavdelningen, m. m.

1 §.

Den institutionsbyggnad, som jämlikt punkten 3 i det mellan parterna år 1948 träffade avtalet om anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg uppförts å Sahlgrenska sjukhusets område och som hittills inrymt lokaler för de patologiska och bakteriologiska institutionerna vid universitetet i Göteborg samt den patologiska avdelningen vid Göteborgs stads laboratorium, skall efter färdigställandet av nybyggnaderna för de mikrobiologiska institutionerna disponeras på i huvudsak följande sätt.

1. De lokaler, som å bifogade ritningar utmärkts med blått, användes av institutionen ensam.
2. De å ritningarna med rött angivna lokalerna användes av laboratorieavdelningen ensam.
3. De å ritningarna med svarta dubbelstreck avgränsade ytorna avser arbetslokaler, som är gemensamma för institutionen och laboratorieavdelningen.
4. Övriga ytor utgöres av allmänna utrymmen.

2 §.

Förslag till ny-, till- eller ombyggnadsarbeten ävensom ändrings- eller förbättringsarbeten skall upprättas av stadens sjukvårdsstyrelse i samråd med vederbörande akademiska myndigheter vid universitetet i Göteborg. Förslag

Anm. De i 1 § omnämnda ritningarna har ej intagits i denna proposition.

samt ritningar för ifrågavarande ändamål skall godkännas i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

Kostnaderna för i första stycket avsedda arbeten skall fördelas mellan parterna efter överenskommelse i varje särskilt fall.

3 §.

Utrustning till de lokaler, som avses i 1 § 1., skall anskaffas och bekostas av staten.

Övriga lokaler skall utrustas genom stadens försorg och på dess bekostnad. För den utrustning, som anskaffas till de i 1 § 3. och 4. avsedda lokalerna, är staden berättigad till bidrag av staten med respektive 50 och 68 procent av de verkliga kostnaderna.

Beträffande utrustning, för vilken staten är bidragsskyldig, skall vad i 2 § stadgas om förslag till byggnadsarbeten äga motsvarande tillämpning.

4 §.

Genom att lämna bidrag, som i 2 § och 3 § andra stycket avses, får staten icke del i äganderätten till tomt, byggnad eller utrustning.

5 §.

I händelse egendom, vartill staten lämnat byggnads- eller utrustningsbidrag, skulle under avtalstiden skadas eller förstöras genom brand, explosion, åskslag eller oberäknad utströmning från vatten-, avlopps-, ång- eller värmeledningssystem eller från kylanläggning, åligger det staden att snarast möjligt ombesörja, att egendomen återställes i fullgott skick eller ersättes med annan likvärdig egendom. Kostnaderna härför skall stanna å staden.

6 §.

I fråga om driften av de i byggnaden inrymda verksamheterna skall gälla följande.

1. Institutionens personal tillsättes, avlönas och pensioneras av staten, övrig personal av staden.

2. Det åligger staden att svara för byggnadens administration, för yttre och inre underhåll, fönsterputsning samt uppvärmning av lokalerna, att tillgodose behovet av elektrisk kraft, ånga, gas, tryckluft, vatten och avlopp samt att ombesörja städning av gemensamma arbetslokaler och allmänna utrymmen ävensom underhåll av utrustning, som anskaffats för dessa.

För nyssnämnda prestationer är staden berättigad till ersättning av staten med 68 procent av självkostnaden, dock att för underhåll av utrustning, som anskaffats för gemensamma arbetslokaler, ersättning skall utgå med allenast 50 procent. Stadens kostnad för byggnadens administration samt yttre och inre underhåll skall därvid upptagas till respektive 0,3 och 0,65 procent av byggnadens produktionskostnad.

3. Mot ersättning för självkostnaden är staden, om så påfordras, beredd att tillhandahålla institutionen telefonservice samt att för institutionen ombesörja tvätt, hämtning och bränning av avfall, sådan reparation av utrustning, som ej ingår i underhåll av byggnad, m. m.

4. I övrigt svarar staten för institutionens och staden för laboratorieavdelningens drift.

7 §.

Staten tillhandahåller staden byggnads- och utrustningsbidrag under byggnads- respektive anskaffningstiden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg, medan de i 6 § omförmälda ersättningarna till staden för vissa driftkostnader skall efter rekvisition erläggas halvårsvis i efterskott.

8 §.

Sker ny-, till- eller ombyggnad eller omdisponeras befintliga utrymmen och rubbas härigenom i väsentlig mån proportionen mellan de av institutionen respektive laboratorieavdelningen disponerade nettogolvytorna, skall på endera partens begäran upptagas förhandlingar om jämkning av de i 3 § andra stycket och 6 § 2. andra stycket angivna grunderna för utrustnings- och driftkostnadernas bestridande.

9 §.

Staden ställer till förfogande för undervisningen och forskningen i ämnet patologi allt patologiskt material, som staden själv disponerar över.

10 §.

Staden skall vara skyldig att låta myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, taga del av de räkenskaper och handlingar, som erfordras för beräkning av statens bidrag till staden.

11 §.

Därest vid sammanträde med stadens sjukvårdsstyrelse skall förekomma ärende, som berör institutionen eller laboratorieavdelningen, skall medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg erhålla underrättelse härom och äga deltaga med en representant i styrelsens överläggning. Denne skall äga rätt att få sin mening antecknad till protokollet.

12 §.

Detta avtal skall gälla för en tid av nio år, räknat från och med den 1 juli 1961. Sker icke uppsägning från någondera sidan minst två år före avtalstidens utgång, skall avtalet anses förlängd med tio år.

Bestämmelsen angående uppsägning och förlängning skall därefter äga tillämpning allt framgent.

Om avtalet upphör på grund av uppsägning från endera partens sida, skall staden vara skyldig att, med avdrag för värdeminskning under brukningstiden, återbära vad densamma enligt detta och tidigare avtal uppburit av staten såsom bidrag till den här ifrågavarande byggnadens uppförande och utrustning. Avdrag, som nyss sagts, skall utgöra 1/50 beträffande byggnad och 1/10 beträffande utrustning för varje helt år, som förflutit från det stadens anhållan om bidragets utbetalande inkom till vederbörande statliga myndighet.»

Kommissionens *villkorliga avtal* om lokaler för *bakteriologi m. m.* har följande lydelse.

»Under förbehåll av å ena sidan Kungl. Maj:ts och å andra sidan Göteborgs stadsfullmäktiges godkännande har 1958 års statliga förhandlingskommission i Göteborg och för Göteborgs stad särskilt utsedda förhandlingsdelegerade träffat följande avtal.

Avtal

mellan Kungl. Maj:t och kronan, nedan kallad staten, och Göteborgs stad, nedan kallad staden, om lokaler för *dels* de bakteriologiska institutionerna m. m. vid universitetet i Göteborg, nedan benämnda institutionerna, och *dels* de bakteriologiska och virologiska avdelningarna vid Göteborgs stads laboratorium, nedan benämnda laboratorieavdelningarna, m. m.

1 §.

De institutionsbyggnader för mikrobiologi, som jämlikt en av Kungl. Maj:t den 21 december 1956 och av Göteborgs stadsfullmäktige den 25 oktober 1956 godkänd överenskommelse uppförts vid Guldhedsgatan i Göteborg, skall disponeras på i huvudsak följande sätt.

1. De lokaler, som å bifogade ritningar utmärkts med blått, användes av institutionerna ensamma. Dessa lokaler skall inrymma, förutom de bakteriologiska och kliniskt-bakteriologiska institutionerna, även den bakteriologiska institutionens virologiska avdelning samt en planerad avdelning för klinisk bakteriologisk odontologi. De för sistnämnda avdelning avsedda lokalerna må dock tills vidare disponeras för den hygieniska institutionen vid universitetet i Göteborg.

2. De å ritningarna med rött angivna lokalerna användes av laboratorieavdelningarna ensamma.

3. De å ritningarna med svarta dubbelstreck avgränsade ytorna avser arbetslokaler, som är gemensamma för institutionerna och laboratorieavdelningarna.

4. Övriga ytor utgöres av allmänna utrymmen.

2 §.

3 §.

Utrustning till de lokaler, som avses i 1 § 1., skall anskaffas och bekostas av staten.

Övriga lokaler skall utrustas genom stadens försorg och på dess bekostnad men med rätt för staden till bidrag av staten med 47 procent av de verkliga kostnaderna för sådan utrustning, som anskaffas till gemensamma arbetslokaler och allmänna utrymmen.

Beträffande utrustning, som anskaffas med bidrag av staten, skall vad i 2 § stadgas om förslag till byggnadsarbeten äga motsvarande tillämpning.

4 §.

5 §.

6 §.

I fråga om driften av de i byggnaderna inrymda verksamheterna skall gälla följande.

Anm. De i 1 § omnämnda ritningarna har ej intagits i denna proposition.

1. Institutionernas personal tillsättes, avlönas och pensioneras av staten, övrig personal av staden.

2. Det åligger staden att svara för byggnadernas administration, för yttre och inre underhåll, fönsterputsning samt uppvärmning av lokalerna, att tillgodose behovet av elektrisk kraft, ånga, gas, tryckluft, vatten och avlopp samt att ombesörja städning av gemensamma arbetslokaler och allmänna utrymmen ävensom underhåll av utrustning, som anskaffats för dessa.

För nyssnämnda prestationer är staden berättigad till ersättning av staten med 47 procent av självkostnaden. Stadens kostnad för byggnadernas administration samt yttre och inre underhåll skall därvid upptagas till respektive 0,3 och 0,65 procent av byggnadernas produktionskostnad.

3. Mot ersättning för självkostnaden är staden, om så påfordras, beredd att tillhandahålla institutionerna telefonservice samt att för institutionerna ombesörja tvätt, hämtning och bränning av avfall, sådan reparation av utrustning, som ej ingår i underhåll av byggnad, beredning av substrat m. m.

4. I övrigt svarar staten för institutionernas och staden för laboratorieavdelningarnas drift.

7 §.

8 §.

Sker ny-, till- eller ombyggnad eller omdisponeras befintliga utrymmen och rubbas härigenom i väsentlig mån proportionen mellan de av institutionerna respektive laboratorieavdelningarna disponerade nettogolvytorna, skall på endera partens begäran upptagas förhandlingar om jämkning av de i 3 § andra stycket och 6 § 2. andra stycket angivna grunderna för utrustnings- och driftkostnadernas bestridande.

9 §.

Staden ställer till förfogande för undervisningen och forskningen i ämnen bakteriologi och virologi allt bakteriologiskt och virologiskt material, som staden själv disponerar över.

10 §.

11 §.

Därest vid sammanträde med stadens sjukvårdsstyrelse skall förekomma ärende, som berör institutionerna eller laboratorieavdelningarna, skall medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg erhålla underrättelse härom och äga deltaga med en representant i styrelsens överläggning. Denne skall äga rätt att få sin mening antecknad till protokollet.

12 §.

Detta avtal skall gälla för en tid av nio år, räknat från och med den 1 juli 1961. Sker icke uppsägning från någondera sidan minst två år före avtalstidens utgång, skall avtalet anses förlängt med tio år.

Bestämmelsen angående uppsägning och förlängning skall därefter äga tillämpning allt framgent.

Om avtalet upphör på grund av uppsägning från endera partens sida,

skall staden vara skyldig att, med avdrag för värdeminskning under brukningstiden, återbära vad densamma enligt detta och tidigare avtal uppburet av staten såsom bidrag till de här ifrågavarande byggnadernas uppförande och utrustning. Avdrag, som nyss sagts, skall utgöra 1/50 beträffande byggnad och 1/10 beträffande utrustning för varje helt år, som förflutit från det stadens anhållan om bidragets utbetalande inkom till vederbörande statliga myndighet.»

Fördelningen mellan staten och staden av *nettogolvytorna* inom byggnaderna för patologi och bakteriologi m. m. efter de i avtalen angivna procenttalen i fråga om utrustnings- och driftbidrag framgår av följande sammanställning.

A. Institutionsbyggnad för patologi

	Totalt	Staten		Staden	
	m ²	m ²	%	m ²	%
1. Arbetslokaler, som helt disponeras av staten eller staden	2 842,3	2 026,0	71,3	816,3	28,7
2. Arbetslokaler, som disponeras gemensamt av staten och staden	538,9	269,4	50,0	269,5	50,0
	3 381,2	2 295,4	67,9 ¹	1 085,8	32,1 ¹
3. Allmänna utrymmen (entréer, korridorer, hissmaskinrum, fläkt- rum etc.), som proportionellt tillförts staten och staden	2 348,4	1 594,6	67,9	753,8	32,1
	5 729,6	3 890,0	67,9 ¹	1 839,6	32,1 ¹

¹ Procenttalen avrundas till 68 för staten och 32 för staden.

B. Institutionsbyggnader för mikrobiologi

	Totalt	Staten		Staden	
	m ²	m ²	%	m ²	%
1. Arbetslokaler, som helt disponeras av staten eller staden	9 621,6	4 523,8	47,0	5 097,8	53,0
2. Arbetslokaler, som disponeras gemensamt av staten och staden	888,7	417,7	47,0	471,0	53,0
3. Allmänna utrymmen (entréer, korridorer, hissmaskinrum, fläkt- rum etc.), som proportionellt tillförts staten och staden	4 945,1	2 324,2	47,0	2 620,9	53,0
	15 455,4	7 265,7	47,0	8 189,7	53,0

Kommissionen har lämnat i huvudsak följande *kommentarer* till de två avtalsförslagen.

I terminologiskt hänseende föreligger vissa skillnader mellan nu föreslagna och tidigare avtal. Enligt kommissionens uppfattning skulle det numera kunna leda till missuppfattningar att tala om mikrobiologi i förevarande sammanhang. Detta ord har därför i möjligaste mån undvikits i avtalstexten. Med institution avses i avtalstexten endast organ för undervisning och forskning, medan avdelning för rutinundersökningar benämnes laboratorieavdelning.

Med hänsyn till lokalfördelningens betydelse för statens utrustnings- och driftbidrag samt till risken, att ändringar i fråga om verksamheten inom de av staden disponerade lokalerna skulle kunna menligt inverka på de statliga institutionernas arbete, har i 2 § bägge avtalen intagits en bestämmelse om samråd och statligt godkännande rörande samtliga former av byggnadsarbeten. På grund av avtalens karaktär har parterna funnit det lämpligt, att överenskommelse träffas i varje särskilt fall om fördelningen av kostnaderna för framtida byggnadsarbeten. I detta sammanhang bör även observeras bestämmelsen i 8 §, att, om proportionen mellan de av de statliga och av de kommunala organen disponerade golvytorna *i väsentlig mån* rubbas genom ny-, till- eller ombyggnad eller genom omdisposition av befintliga utrymmen, förhandlingar skall på endera partens begäran upptagas om jämkning av de i avtalet angivna grunderna för utrustnings- och driftkostnadernas bestridande. Även i fråga om utrustning till gemensamma arbetslokaler och allmänna utrymmen — för vilken staten skall lämna bidrag — skall samråd äga rum och stadens förslag godkännas av vederbörande statliga myndighet.

Den enda väsentliga skillnaden mellan de bägge avtalen gäller gemensamma arbetslokaler. I fråga om bakteriologi m. m. har det ansetts, att gemensamma arbetslokaler utnyttjas i proportion efter de av parterna ensamt disponerade lokalerna. Däremot användes de i patologibyggnaden befintliga gemensamma arbetslokalerna i så stor utsträckning för rutinundersökningar, att stadens utnyttjandegrad beträffande dessa lokaler satts till 50 procent, trots att staden disponerar endast 28,7 procent av den sammanlagda nettogolvytan för de ensamt av endera parten nyttjade arbetslokaler. Detta förhållande ligger till grund för patologiavtalets bestämmelser om statens bidragsprocent i 3 § andra stycket för utrustning och i 6 § 2. andra stycket för underhåll av sådan utrustning. Däremot har det ej ansetts böra beaktas i fråga om städning av gemensamma arbetslokaler.

I 5 § intagna bestämmelser får ses mot bakgrunden av att begreppet administrationskostnad ansetts omfatta även försäkringskostnad.

Parterna har avsett att i 6 § reglera samtliga driftkostnader efter den förut berörda grundprincipen, att staten svarar för de kostnader, som är förenade med dess undervisnings- och forskningsverksamhet, medan staden står för kostnaderna för verksamheten vid Göteborgs stads laboratorium. På grund av svårigheterna att ur stadens bokföring extrahera kostnaderna för byggnadernas administration samt yttre och inre underhåll — verksamheten ombesörjes av för flera anläggningar gemensam personal — har det i avtalen föreskrivits, att dessa kostnader skall upptagas till respektive 0,3 och 0,65 procent av byggnadernas produktionskostnad. Med detta begrepp avses den fastställda och av staten godkända slutliga kostnaden för upp-

förändret, vilken för patologibygnaden är 5 083 130 kronor. För mikrobiologikomplexet är den slutliga kostnaden ännu icke fastställd, men den torde komma att röra sig kring 20 miljoner kronor. I samband med överenskommelse i enlighet med 2 § andra stycket kan dock som följd av ny eller tillbyggnad komma att bestämmas en högre produktionskostnad som utgångspunkt för beräkning av statens bidrag i dessa delar.

Bestämmelserna i 11 § har sin motsvarighet i 14 § 1959 års avtal om fortsatt upplåtelse av stadens sjukhus för medicinsk undervisning och forskning. Intet hinder föreligger för fakulteten att uppdraga åt de representanter, som utses enligt sistnämnda avtal, att företräda fakulteten även i frågor rörande patologi och bakteriologi.

Avtalen skall, såsom framgår av 12 §, gälla för en tid av nio år, räknat från och med den 1 juli 1961. Denna tidrymd sammanfaller med den avtalstid, som den 1 juli 1961 återstår för nyssnämnda 1959 års avtal. Bestämmelserna om uppsägning och förlängning är lika i de tre avtalen.

I 12 § återfinns även regler om återbetalningsskyldighet för staden med viss del av vad staden enligt förevarande och tidigare avtal uppburit av staten såsom bidrag till här ifrågavarande byggnaders uppförande och utrustning. Dylig garanti för av staten i byggnaderna investerade medel fanns icke i 1948 års avtal och ej heller i 1956 års överenskommelse om mikrobiologikomplexet. I 1959 års avtal infördes den däremot. Där sattes avskrivningstiden till 30 år, medan den i förevarande avtal på grund av statens stora bidragsandel bestämts till 50 år. Det torde vid framtida överenskommelser om nybyggnader böra observeras, att bestämmelsen icke formulerats så, att den blir automatiskt tillämplig på sådana.

I fråga om de med avtalen sammanhängande *kostnaderna* för staten har kommissionen anfört följande.

Avtalen torde i och för sig icke medföra några ökade kostnader för staten i fråga om byggnads- och utrustningsbidrag. Vissa omändringsarbeten i patologibygnaden är erforderliga efter överflyttning av den bakteriologiska institutionen till mikrobiologikomplexet. Detta ärende handlägges för närvarande av nämnden för undervisningssjukhusens utbyggnad. Endast beträffande statens driftkostnader medför avtalen förändringar för budgetåret 1961/62. I princip borde kostnaderna för patologi minska och för bakteriologi m. m. öka. Driftkostnaderna för medicinska fakultetens bakteriologiska institutioner torde stiga avsevärt på grund av att betydligt större utrymmen tages i anspråk. Men även för den patologiska institutionen torde en viss driftkostnadsökning komma att ske, nämligen till följd av att de ledigblivna lokalerna i patologibygnaden skall tagas i anspråk för institutionen.

4. Yttranden

Statskontoret finner välbetänkt, att i båda avtalen intagits bestämmelse, enligt vilken staden i visst fall kan bli skyldig att delvis återbära vad den erhållit av staten såsom byggnads- och utrustningsbidrag för patologibygnaden respektive mikrobiologikomplexet. Enligt ämbetsverkets mening är det angeläget, att dylig återbäringskyldighet föreskrives även i andra lik-

artade avtal, vilka staten framdeles må komma att sluta. Härutöver anför statskontoret följande.

Handlingarna i ärendet utvisar, att statens bidrag till anskaffande av utrustning för de gemensamma arbetslokalerna i patologibyggnaden och till underhåll av denna utrustning har bestämts till 50 procent av stadens kostnader härför. Kostnadsfördelningen motsvarar den omfattning, i vilken respektive parter beräknats komma att utnyttja lokalerna. Denna fördelningsgrad har emellertid ej ansetts böra läggas till grund för fördelningen av kostnaderna för städning av samma lokaler, vilket lett till att staten jämlikt 6 § 2. andra stycket i patologiavtalet skall svara för 68 procent av dessa kostnader. Statskontoret vill emellertid ifrågasätta, om icke gottgörelsen till staden även beträffande städningen bör anpassas efter utnyttjandegraden och sålunda begränsas till ett 50-procentigt statsbidrag.

I övrigt har förevarande avtalsförslag icke givit statskontoret anledning till erinran.

Universitetskanslern åberopar som eget utlåtande ett yttrande av medicinska fakulteten i Göteborg. Fakulteten har i huvudsak anfört följande.

Enligt fakultetens mening innebär de bägge förslagen en rimlig och rättvis fördelning av kostnaderna för drift och underhåll av förevarande institutioner. Siffrorna för den procentuella ytfördelningen mellan stat och stad är — i den mån de grundar sig på de tidigare inför vederbörande ämnesrepresentanter demonstrerade ritningarna med angivning av statliga, kommunala, gemensamma och allmänna utrymmen — sakligt underbyggda. En ny och rimlig princip är i avtalet beträffande patologi-lokalerna, att staten skall bidra med 50 procent av kostnaderna för utrustning och underhåll av de gemensamma lokalerna bland vilka obduktionsavdelningen är den väsentligaste. Fakulteten förutsätter emellertid, att dessa kostnader icke skall belasta de patologiska institutionernas materielanslag utan i stället kommer att bestridas av det förslagsanslag, som enligt fakulteten planeras för de ifrågavarande institutionernas administration och underhåll m. m. Fakulteten anser, att de bägge avtalsförslagen kan accepteras i den form de föreligger.

5. Departementschefen

Det år 1948 inledda samarbetet mellan staten och Göteborgs stad i fråga om verksamheten vid de patologisk-anatomiska och bakteriologiska institutionerna och avdelningarna i Göteborg bygger på den förutsättningen, att utrymmena i den för ämnena patologi och bakteriologi m. m. ursprungligen planerade gemensamma byggnaden skulle fördelas i stort sett lika på de bägge verksamhetsgrenarna och vara till ungefär lika stor nytta för staten som för staden. Av praktiska skäl utformades reglerna i 1948 års avtal efter den principen, att staten tog ett mer omfattande administrativt och ekonomiskt ansvar för patologidelen än staden, medan staden påtog sig motsvarande huvudansvar för bakteriologidelen. Sedan 1948 års avtal ingicks, har emellertid förutsättningarna för en tillämpning av denna princip

beträffande utrustnings- och driftkostnaderna i väsentliga avseenden ändrats. För bakteriologi m. m. har dels anordnats provisoriska lokaler i den för patologi avsedda byggnadskroppen, vilken omfattar cirka 5 700 m² nettogolvyta, dels — i enlighet med den i det föregående nämnda överenskommelsen av år 1956 — uppförts ett fristående mikrobiologikomplex utanför Sahlgrenska sjukhusets område med en yta av cirka 15 500 m². Bakteriologidelen, eller den del som staden har huvudansvaret för, är sålunda numera nästan tre gånger så stor som patologidelen, för vilken motsvarande ansvar åvilar staten. Till dessa omständigheter kommer, såsom förhandlingskommissionen framhållit, att ifrågavarande regler i 1948 års avtal visat sig svåra att praktiskt tillämpa.

För att en rimlig och rättvis fördelning mellan staten och staden av kostnaderna för utrustning och drift av de institutioner och avdelningar det här gäller skall kunna uppnås är det givetvis önskvärt, att principerna för fördelningen anpassas efter de förhållanden, som faktiskt föreligger. Det framlagda förhandlingsresultatet synes mig väl tillgodose detta önskemål. Patologibyggnaden och mikrobiologikomplexet behandlas var för sig. Vardera kontrahenten avses i princip svara för de kostnader, vilka faller på av vederbörande i respektive byggnader bedriven verksamhet. Bägge avtalen bygger på en ingående kartläggning av lokalernas användning för statliga, kommunala och gemensamma ändamål.

De framlagda avtalen kommer ej i och för sig att medföra några ökade kostnader för staten i fråga om byggnads- och utrustningsbidrag. Jag vill i detta sammanhang erinra om vad kommissionen i sin i det föregående redovisade redogörelse angående de med avtalen sammanhängande kostnaderna anfört rörande vissa omändringsarbeten i institutionsbyggnaden för patologi. Endast statens andel i driftkostnaderna påverkas av de nya avtalen. Enligt vad jag under hand inhämtat kan de årliga driftkostnaderna för patologidelen för närvarande överslagsvis anges till 185 000 kronor, varav vid en tillämpning av det nya avtalet 125 000 kronor skulle falla på staten och 60 000 kronor på staden. Motsvarande siffror med avseende på bakteriologidelen kan på samma sätt uppskattas till respektive 438 000, 206 000 och 232 000 kronor.

Statskontoret har ifrågasatt, om inte statens gottgörelse till staden för städning av gemensamma arbetslokaler borde med hänsyn till utnyttjandegraden utgå med 50 procent i stället för med 68 procent. Denna synpunkt finner jag i och för sig riktig. Handlingarna i ärendet utvisar emellertid, att av de gemensamma utrymmen om sammanlagt cirka 2 900 m² — vilkas städning staden enligt avtalet skall ombesörja mot ersättning från staten med 68 procent av självkostnaden — drygt 4/5 hänför sig till s. k. allmänna utrymmen, vari staten faktiskt beräknas ha en andel av 68 procent, medan återstoden eller knappt 1/5 utgöres av de av statskontoret berörda gemensamma arbetslokalerna. Enligt vad jag erfarit har kommissionen med beak-

tande av detta förhållande vägt den merkostnad, som beräknas uppkomma för staten till följd av ett enhetligt procenttal även för städningskostnaderna för gemensamma utrymmen — kalkylerad till 2 500 kronor för år — mot vissa eftergifter från stadens sida på andra punkter. Kommissionen har därvid inte ansett sig skäligen kunna kräva en speciell minskning av städningsbidraget. Som ett exempel på de eftergifter som gjorts från stadens sida vill jag peka på, att staden accepterat den i 12 § sista stycket båda avtalen intagna återbäringsklausulen att gälla redan lämnade bidrag till berörda byggnader och deras utrustning, trots att staten ej betingat sig sådana förmåner i de tidigare avtal, som legat till grund för byggnadernas uppförande.

Med hänsyn till vad som sålunda framkommit och då jag finner förhandlingsresultatet som helhet betraktat vara för staten godtagbart förordar jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna de båda villkorligt slutna avtalen. Skulle smärre jämkningar av eller tillägg till avtalsbestämmelserna senare erfordras, förutsätter jag, att riksdagens samtycke därtill icke skall behöva inhämtas.

Enligt kommissionens beräkningar medför avtalen för budgetåret 1961/62 endast förändringar beträffande statens del i driftkostnaderna. För nämnda budgetår kan det enligt vad jag erfarit bli fråga om en ökad belastning på vissa förslagsvis betecknade poster i omkostnadsstaten för universitetet i Göteborg. Därjämte kan vissa merkostnader för byggnadernas administration samt för yttre och inre underhåll av byggnader och utrustning uppkomma. Därest riksdagen inte riktar någon erinran däremot, torde Kungl. Maj:t få medgiva, att universitetets omkostnadsanslag tas i anspråk även för dessa merkostnader.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat godkänna avtal med Göteborgs stad om lokaler för patologi i Göteborg;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat godkänna avtal med Göteborgs stad om lokaler för bakteriologi m. m. i Göteborg.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Kerstin Kylin-Almryd

INNEHÅLL

	Sid.
1. Inledning	2
2. Bakgrunden till förhandlingskommissionens förslag	3
3. Förhandlingskommissionens utredning och förslag	5
4. Yttranden	14
5. Departementschefen	15